

Sygn. akt III AUa 18/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Maria Małek-Bujak (spr.)
Sędziowie :	SSA Marek Procek SSA Jolanta Ansion
Protokolant :	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 7 lutego 2018r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. K. (A. K.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o ustalenie ustawodawstwa właściwego

na skutek apelacji ubezpieczonej A. K.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Częstochowie z dnia 1 marca 2016r. sygn. akt IV U 974/15

1. oddala apelację,

2. zasądza od A. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

/-/ SSA M.Procek /-/ SSA M.Małek-Bujak /-/ SSA J.Ansion

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 18/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 maja 2015r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, że okresie od 1 listopada 2014r. z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej

w Polsce i pracy najemnej wykonywanej na terenie Słowacji dla odwołującej A. K. zastosowanie ma ustawodawstwo polskie.

Odwołująca wniosła o uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy poprzez stwierdzenie, iż od 1 listopada 2014r. podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych, względnie uchylenie zaskarżonej decyzji w całości i przekazanie sprawy organowi rentowemu do ponownego odpoznania. Domagała się nadto zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

Zaskarżonej decyzji zarzuciła:

1/ naruszenie prawa materialnego:

- art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, z uwagi na fakt, że przytoczony artykuł odnosi się do stosowania art. 13 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004, podczas gdy w stosunku do niej zastosowanie ma wyłącznie art. 13 ust. 3 rozporządzenia

nr 883/2004, albowiem jej zdaniem norma dotycząca pracy marginalnej stanowi normę kolizyjną, która znajduje zastosowanie jedynie w sytuacji, gdy osoba świadczy na zmianę kilka rodzajów pracy w dwóch lub więcej państwach członkowskich. Jej sytuacja natomiast bezsprzecznie realizuje znamiona określone w art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego dotyczącego osób wykonujących pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich. Zastosowanie art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego znalazłoby jej zdaniem uzasadnienie jedynie w sytuacji, w której poza pracą na własny rachunek wykonywałaby również pracę najemną w więcej niż jednym państwie członkowskim.

- art. 11 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 poprzez jego niezastosowanie i doprowadzenie w rezultacie do sytuacji, w której wbrew przepisom rozporządzenia podlegała ona w tym samym czasie ustawodawstwu dwóch różnych państw członkowskich, albowiem stwierdzenie w zaskarżonej decyzji, że podlega ona ustawodawstwu polskiemu doprowadziło do sytuacji, w której podlega ona zarówno ustawodawstwu polskiemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, a jednocześnie jest zgłoszona do ubezpieczenia słowackiego z tytułu wykonywania pracy najemnej, co stanowi sytuację niedopuszczalną.

2/ naruszenie przepisów postępowania:

- art. 2 pkt 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 poprzez zaniechanie zwrócenia się do instytucji słowackiej w celu uzyskania wszystkich danych niezbędnych dla ustalenia i określenia jej praw i obowiązków oraz

- art. 5 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 poprzez podważenie ważności umowy o pracę, na podstawie której został wydany przez instytucję innego państwa członkowskiego dokumentu potwierdzającego jej zgłoszenie

do ubezpieczenia społecznego w tym innym państwie członkowskim oraz o zaniechanie zwrócenia się do instytucji tego państwa o przekazanie niezbędnych wyjaśnień. Zdaniem odwołującej skoro organ rentowy nie kwestionował przedstawionych przez nią dokumentów dotyczących podjęcia zatrudnienia w ramach umowy o pracę ze słowackim pracodawcą

i uznał tym samym prawdziwość zawartych w umowie o pracę danych obecnie nie może skutecznie przyjąć za własne stanowiska słowackiego organu ubezpieczeniowego, że praca ta miała charakter marginalny.

- art. 16 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 poprzez zaniechanie zwrócenia się do instytucji właściwej na Słowacji, w celu wyjaśnienia wątpliwości, czy rzeczywiście wykonywała ona pracę na terytorium tego państwa;

o odwołująca wskazała, iż w sytuacji braku pewności, co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje dwóch lub więcej państw członkowskich. Jeśli zatem organ rentowy miał jakiegokolwiek wątpliwości powinien był zwrócić się o pomoc prawną do instytucji właściwej na Słowacji, która w celu ustalenia, czy praca jest wykonywana i jaki ma charakter będzie mogła przeprowadzić kontrolę u pracodawcy. Stanowisko to odnosi się także do naruszenia przez organ rentowy art. 2 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego.

- art. 61 § 4 k.p.a. poprzez zaniechanie zawiadomienia jej pracodawcy o toczącym się postępowaniu, podczas gdy z uwagi na charakter czynności podejmowanych przez organ rentowy zachodziła konieczność wystąpienia przez nie niego w charakterze strony.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych - Oddział w S. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 1 marca 2016r. sygn. akt IV U 974/15 Sąd Okręgowy w Częstochowie oddalił odwołanie.

Sąd Okręgowy ustalił, że A. K. od 15 maja 1998r. prowadzi na terytorium Polski własną działalność gospodarczą. Z dniem 1 listopada 2014r. odwołująca zawarła z (...) z siedzibą P., C., Republika Słowacka umowę o pracę, na podstawie której powierzono jej pracę promotora usług i produktów świadczonych przez Pracodawcę albo klientów Pracodawcy. Praca ta charakteryzowała się w szczególności kontaktem z potencjalnymi klientami Pracodawcy i jego klientami, prezentacją i promocją działalności Pracodawcy i jego klientów, zapewnieniem pisemnych źródeł, materiałów i urządzenia technicznego w celu realizacji i przeprowadzenia szkoleń internetowych. Miejscem pracy Pracownika będzie Republika Słowacka. Za świadczoną pracę pracownikowi należy się wynagrodzenie w wysokości 40 euro, najmniej jednak kwota w wysokości minimalnego wynagrodzenia wskazanego dla 3 stopnia trudności miejsca pracy w trybie postanowienia § 120 Kodeksu pracy. Jednocześnie wskazano, iż w trybie § 49 Kodeksu pracy czas pracy wynosi 10 godzin miesięcznie.

W dniu 12 grudnia 2014r. A. K. wniosła o ustalenie właściwego ustawodawstwa. W dniu 5 stycznia 2015r. organ rentowy poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia dla odwołującej ustawodawstwa właściwego. Pismem z dnia 15 stycznia 2015r. słowacka instytucja ubezpieczeniowa poinformowała organ rentowy, iż w wyniku kontroli dokonanej przez organ rentowy oraz Państwową Inspekcję Pracy ustalono, że pracownicy firmy (...) s.r.o. wykonują realną pracę zarobkową na terenie Republiki Słowackiej, a odwołująca zgłoszona została do ubezpieczenia społecznego od dnia 1 listopada 2014r.

W dniu 20 kwietnia 2015r. odwołująca wniosła o wydanie decyzji w sprawie ustalenia dla niej ustawodawstwa właściwego.

Sąd I instancji odwołując się do stosownych przepisów stwierdził, że:

zgodnie z art. 13 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2004.166.1) osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną w dwóch lub więcej państwach członkowskich, podlega:

a/ ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli wykonuje znaczną część pracy w tym państwie członkowskim; lub

b/ jeżeli nie wykonuje znacznej części pracy w państwie członkowskim, w którym ma miejsce zamieszkania:

- ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, jeżeli jest zatrudniona przez jedno przedsiębiorstwo lub jednego pracodawcę; lub

- ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstw lub pracodawców, jeżeli jest zatrudniona przez co najmniej dwa przedsiębiorstwa lub co najmniej dwóch pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się tylko w jednym państwie członkowskim; lub

- ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym znajduje się siedziba lub miejsce wykonywania działalności przedsiębiorstwa lub pracodawcy, innego niż państwo członkowskie jej zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, których siedziba lub miejsce wykonywania działalności znajduje się w dwóch państwach członkowskich, z których jedno jest państwem członkowskim jej zamieszkania; lub

- ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania, jeżeli jest zatrudniona przez dwa lub więcej przedsiębiorstw lub dwóch lub więcej pracodawców, a co najmniej dwa z tych przedsiębiorstw lub dwóch z tych pracodawców mają siedzibę lub miejsce wykonywania działalności w różnych państwach członkowskich innych niż państwo członkowskie miejsca zamieszkania.

Sąd wskazał, że osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę

w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1 (ust. 3).

W myśl zaś art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE)

nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE)

nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2009.284.1) praca o charakterze marginalnym nie będzie brana pod uwagę

do celów określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa na mocy art. 13 rozporządzenia podstawowego. Art. 16 rozporządzenia wykonawczego stosuje się we wszystkich przypadkach objętych niniejszym artykułem.

Jak natomiast stanowi art. 16 ust. 1 powyższego rozporządzenia - dotyczącego procedury stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego, osoba, która wykonuje pracę

w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania.

Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu (ust. 2).

W myśl art. 16 ust. 3 rozporządzenia tymczasowego określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, przewidziane w ust. 2, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, zgodnie z ust. 2, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, lub przynajmniej jedna

z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii.

W przypadku gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek

samych właściwych władz, ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określone na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego. W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami podmioty te starają się dojść do porozumienia zgodnie z warunkami ustalonymi powyżej, a zastosowanie ma art. 6 rozporządzenia wykonawczego (ust. 4).

Sąd I instancji podkreślił, że w niniejszej sprawie niekwestionowanym jest fakt, iż A. K. prowadzi od wielu lat własną działalność gospodarczą na terytorium Polski. Jednocześnie odwołująca zawarła umowę o pracę z firmą (...) s.r.o., której przedmiotem było wykonywanie pracy promotora usług i produktów świadczonych przez Pracodawcę albo klientów Pracodawcy. Odwołująca zobowiązana została do wykonywania tej pracy w wymiarze 10 godzin w miesiącu za wynagrodzeniem 40 euro.

Spornym zatem pozostaje, czy w powyższej sytuacji organ rentowy uprawniony był do wydania decyzji o podleganiu przez A. K. ustawodawstwu polskiemu w sytuacji wykonywania przez nią pracy na własny rachunek na terytorium Polski i jednocześnie wykonywaniu pracy najemnej na terytorium Republiki Słowackiej.

Sąd Okręgowy wywiódł, że artykuł 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Europejskiej (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego wprowadził bowiem ogólną zasadę, zgodnie z którą osoba podejmująca pracę najemną w innym państwie Unii podlega w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca najemna, tj. prawu miejsca wykonywania pracy (lex loci labori).

Nie jest więc możliwa, jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 czerwca 2013r.

w sprawie sygn. akt I UK 333/12 ocena zaistniałego stosunku ubezpieczenia w senesie prawnym. Ocena ta mogła nastąpić wyłącznie na podstawie wskazanych przez normę kolizyjną przepisów miejsca świadczenia pracy i mogła być dokonana tylko przez organ władny te przepisy stosować. Określenie bowiem ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza ocenę, przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym

w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca mieszkania ubezpieczonego. Niewątpliwie w niniejszej sprawie organ rentowy nie naruszył powyższego przepisu, albowiem nie dokonał on jakiegokolwiek oceny ważności łączącego odwołującą stosunku pracy pod względem prawnym. Przyjęcie ustawodawstwa polskiego wynikało bowiem z zastosowania normy wynikającej z art. 14 ust. 5b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2007, zgodnie z którą zasada wyrażona w art. 13 ust. 3 rozporządzenia jest wyłączona w przypadku wykonywania pracy o charakterze marginalnym. Wątpliwości Sądu nie budzi fakt, iż praca wykonywana przez odwołującą na terytorium Republiki Słowackiej miała charakter marginalny, co czym świadczy chociażby wymiar czasu jej pracy określony w wymiarze jedynie 10 godzin miesięcznie. Trudno bowiem uznać, że praca w tak niewielkim wymiarze czasu pracy, w sytuacji gdy na terytorium Polski miesięczny wymiar czasu pracy wynosi od 160 godzin do 184 godzin, a więc jest co najmniej 16-krotnie wyższy, uzasadniała objęcie odwołującej ubezpieczeniem społecznym.

Z powyższego wynika zatem, że organ rentowy po uzyskaniu informacji od słowackiej instytucji ubezpieczeniowej o marginalnym charakterze wykonywanej przez A. K. pracy na terytorium Republiki Słowackiej prawidłowo objął ją ustawodawstwem polskim. Możliwość taka wynika zresztą wprost z art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego, zgodnie z którym wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Dodatkowo zauważyć należy, że powyższe określenie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy, a zatem w razie odmiennego rozstrzygnięcia przez organ właściwym państwa członkowskiego, traci ono moc. Powyższe wynika z faktu, iż organ rentowy zobowiązany jest poinformować odpowiednią instytucję państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca o swoim rozstrzygnięciu. Tymczasowe określenie mającego zastosowania ustawodawstwa staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonej przez właściwe władze państw zainteresowanych państw członkowskich, chyba że

przed upływem tego terminu właściwe instytucje poinformują o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub poinformują o odmiennej opinii w tej kwestii. W niniejszej sprawie organ rentowy pismem z dnia 13 lutego 2015r., doręczonym w dniu 17 lutego 2015r., poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową o ustaleniu właściwego ustawodawstwa. Określenie powyższego ustawodawstwa zostało w terminie dwóch miesięcy zakwestionowane przez stronę słowacką. Następnie pismem z dnia 15 kwietnia 2015r., doręczonym w dniu

20 kwietnia 2015r., organ rentowy poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową o zmianie swojego stanowiska i objęciu A. K. ustawodawstwem polskim w zakresie ubezpieczeń społecznych, co nie zostało przez stronę słowacką w żaden sposób zakwestionowane.

Wbrew również zarzutom odwołującej w jej przypadku ma wprost zastosowanie art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego, albowiem przepis ten ma zastosowanie do wszystkich przypadków wymienionych w art. 13 rozporządzenia podstawowego, w tym także do jej sytuacji prawnej określonej w art. 13 ust. 3.

Apelację od wyroku wniosła odwołująca, domagając się zmiany zaskarżonego wyroku oraz zmianę zaskarżonej decyzji i ustalenie, że w okresie od dnia 1 listopada 2014r. podlega ona ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych; ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I Instancji do ponownego rozpoznania.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1/ naruszenie prawa materialnego, tj.

a/ art. 16 ust. 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 przez jego niezastosowanie, co skutkowało zaniechaniem zwrócenia się do instytucji właściwej na Słowacji w celu wyjaśnienia wątpliwości, w zakresie marginalności pracy wykonywanej przez wnioskodawczynię pracy na terenie Słowacji, podczas gdy organ rentowy nie posiadał kompetencji do rozstrzygnięcia w zakresie marginalności na podstawie polskich uregulowań;

b/ art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 w związku z art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.Urz.UE L. 2004.166) zwanym dalej „Rozporządzeniem podstawowym”, poprzez jego błędne zastosowanie polegające na uznaniu, iż praca wykonywana przez wnioskodawczynię na Słowacji miała charakter marginalny, co skutkowało uznaniem, iż wnioskodawczyni nie podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych i w konsekwencji oddaleniem odwołania,

2/ naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na wynik sprawy tj.,

c/ art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia całego zebranego w sprawie materiału i oparcie rozstrzygnięcia jedynie na piśmie słowackiej instytucji z dnia 25.03.2015r., z pominięciem natomiast dokumentów przedstawianych przez wnioskodawczynię, w szczególności w postaci umowy o pracę z dnia 1 listopada 2014r., dokumentu potwierdzającego zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego na terenie Słowacji (registracyjny list FO), potwierdzeń otrzymywania wynagrodzenia za okres od czerwca do grudnia 2015r., co skutkowało uznaniem, iż charakter wykonywanej przez wnioskodawcę pracy na rzecz spółki (...) s.r.o. na terenie Słowacji należy uznać za marginalny,

d/ zarzut nieważności postępowania - art. 477¹¹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 k.p.c. polegający na niewezwaniu do udziału w sprawie pracodawcy wnioskodawcy - spółki (...) s.r.o. jako zainteresowanego, co skutkowało pozbawieniu podmiotu zainteresowanego jako strony możliwości obrony swoich prawa w niniejszym postępowaniu.

W uzasadnieniu apelacji odwołująca podniosła, że zgodnie z ogólną zasadą prawa wspólnotowego wyrażoną w art. 11 ust. 1 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady Nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zwanym dalej rozporządzeniem podstawowym, osoby, których rozporządzenie

dotyczy, podlegają ustawodawstwu tylko jednego państwa członkowskiego. Z kolei zasada terytorialności (*lex loci laboris*), którą wprowadza art. 11 ust. 3 lit. „a” rozporządzenia podstawowego, ma tę konsekwencję, że osoba wykonująca pracę najemną lub pracę na własny rachunek na terytorium państwa członkowskiego, podlega ustawodawstwu tego państwa. Według apelującej, biorąc pod uwagę szczególny charakter omawianej regulacji, zasadnym jest stanowisko, iż dotyczy ono podlegania ustawodawstwu związanemu z szeroko pojętym zabezpieczeniem społecznym regulowanym wymienionymi rozporządzeniami wspólnotowymi. Stanowisko Sądu I instancji rozszerza zakres stosowania powołanych przepisów, skoro zgodnie z twierdzeniami apelacji praktycznie sam pobyt na terytorium danego państwa pozwalałby na skorzystanie z wyjątkowego uregulowania zawartego w tych przepisach. Tymczasem mają one na celu wyeliminować kolizje w zakresie podlegania różnym systemom zabezpieczenia społecznego i w konsekwencji ograniczyć instrumentalne wykorzystywanie, przez pracodawców wysyłających pracowników do pracy za granicę, różniących się obciążeń składekowych oraz świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Apelująca zarzuciła, że Sąd Okręgowy w sposób dowolny uznał, że organ rentowy prawidłowo przeprowadził procedurę skonstruowaną w art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego, bowiem tymczasowo określił ustawodawstwo słowackie w piśmie z dnia

11 lutego 2015r. zwrócił się do słowackiej instytucji o informację dotyczące faktycznego wykonywania pracy przez wnioskodawczynię na rzecz (...) oraz pomocy

w określeniu czy praca ta nie miała charakteru pracy marginalnej. Instytucja słowacka potwierdziła faktyczne wykonywanie pracy przez wnioskodawczynię jak również fakt zarejestrowania jej do obowiązkowego ubezpieczenia społecznego. W związku z czym pismem z dnia 11 lutego 2015r. ZUS poinformował o ustaleniu podlegania ustawodawstwu słowackiemu przez wnioskodawczynię w okresie od dnia 1 listopada 2014r.

do 31 października 2015r. Jednakowoż Socialna Poistovna w dniu 25 marca 2015r. wniosła sprzeciw powołując się na marginalny charakter pracy. Organ rentowy nie podejmując dalszych czynności wyjaśniających nie dążył do ustalenia przyczyn marginalności przedmiotowej pracy, całkowicie przyjmując stanowisko organu słowackiego, wydając pismo z dnia 13 kwietnia 2015r. informujące o zmianie stanowiska w sprawie ustalenia właściwego ustawodawstwa zawartego w piśmie z dnia 11 lutego 2015r. poprzez ustalenie ustawodawstwa polskiego dla wnioskodawczym.

Zaznaczyła, że brak jest ustawowej definicji „pracy marginalnej”, co tym bardziej uzasadnia stanowisko wnioskodawczynie, że niezasadnym było oparcie się przez organ rentowy wyłącznie na piśmie instytucji słowackiej, nie wyjaśniającym podstaw i oceny tej instytucji w zakresie stwierdzonej marginalności pracy. Zamiast wyjaśnić istotne w sprawie okoliczności, których organ rentowy zaniechał, została wydana zaskarżoną przez wnioskodawczynię decyzja. Organ nie zachował trybu z art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego, bowiem dysponując niepełnymi danymi, nie czekając na dalsze informacje, zakończył postępowanie wydając wadliwą decyzję. Zaznaczenia wymaga, iż przepisy rozporządzenia wykonawczego dotyczące wykonywania rozporządzenia podstawowego - w rozdziale II art. 2,3 i 4 - obligują instytucje ubezpieczeniowe państw członkowskich

do ścisłego współdziałania przy stosowaniu jego postanowień, także i w sytuacji ustalania właściwego ustawodawstwa. W ocenie odwołującej organ rentowy nie dysponuje kompetencjami do poczynania własnych ustaleń w zakresie faktycznego wykonywania pracy czy oceny jej marginalności. Wyłącznie władnym w przedmiotowym zakresie jest właściwy organ słowacki, który w zakreślonym dwumiesięcznym terminie zgodnie z art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego nie zgłosił sprzeciwu, co uzasadniało uznanie ustawodawstwa przez organ rentowy za ostateczne. W błędzie jest Sąd I instancji, który uznał wbrew w/w przepisom, że nie wniesienie sprzeciwu na pismo organu rentowego z dnia 13 kwietnia 2015r. może zostać uznane za milczące przyzwolenie, tym bardziej, iż do akt sprawy nie został przedłożony dowód potwierdzający otrzymanie przedmiotowego pisma przez Socialna Poistovna.

Jest to o tyle istotne, że przy wszystkich wcześniejszych pismach wymienianych pomiędzy instytucjami z zakresu ubezpieczeń społecznych precyzyjnie wskazywano datę doręczenia wynikającą z potwierdzenia odbioru korespondencji. W związku z czym niewniesienie sprzeciwu mogło wynikać z nieotrzymania przesyłki przez słowacki organ,

a nie z domniemanego milczącego przyzwolenia. W przypadku rozbieżności opinii między zainteresowanymi instytucjami lub właściwymi władzami, podmioty te starają się dojść do porozumienia zgodnie z warunkami ustalonymi powyżej, zgodnie z regułami określonymi w art. 6 rozporządzenia wykonawczego. Za błędne należy uznać stanowisko Sądu Okręgowego, iż procedura zastosowana przez organ rentowy była zgodna z wymogami w/w rozporządzenia. Nie został bowiem wyczerpany tryb przewidziany w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Wszelkie czynności związane z wyjaśnieniem pojawiających się wątpliwości winny bowiem poprzedzać wydanie decyzji w tym zakresie, a nie następować po niej. Skoro zatem przedstawione przez ubezpieczoną dokumenty wskazywały na faktyczne wykonywanie pracy najemnej, a słowacka instytucja potwierdziła zgłoszenie do systemu ubezpieczeń społecznych i potwierdziła faktyczne wykonywanie pracy przez wnioskodawczynię (pismo instytucji słowackiej z 15 stycznia 2015r.), to przyjęcie przez organ rentowy bez zastrzeżeń zmienionego stanowiska Socialna Poistovna jako własnego i ustalenie w tej sytuacji ustawodawstwo polskie było błędne, zaś stanowisko Sądu I instancji uznające działanie organu rentowego za zgodne z obowiązującymi przepisami, należy uznać za nieprawidłowe co uzasadnia zmianę zaskarżonego wyroku.

Całkowicie niezrozumiałym jest przyjęcie przez Sąd I instancji do porównania wymiaru czasu pracy wnioskodawczyni przy pracy najemnej na Słowacji tj. 10 godzin do pełnego wymiaru czasu pracy w Polsce wynoszącego od 160 godzin do 184 godzin. Zasadnym jest, iż porównanie czasu pracy osoby prowadzącej działalność gospodarczą do wymiaru czasu pracy osoby zatrudnionej w pełnym wymiarze czasu pracy. Podkreśliła, iż prowadzenie działalności gospodarczej, pracy na własny rachunek nie może być utożsamiane z pracą w pełnym wymiarze czasu pracy przez pracowników. Sąd I instancji nie dysponował żadnymi dowodami potwierdzającymi ilość godzin wypracowanych przez wnioskodawczynię w związku z prowadzeniem działalności gospodarczej. Tym samym dokonanie przedmiotowego porównania nie znajduje uzasadnienia w materiale dowodowym, przez co czyni jej zupełnie dowolnym. Sąd Okręgowy całkowicie pominął, iż reguły dowodzenia w procesie cywilnym zgodnie z art. 6 k.c. oraz art. 232 k.p.c. zobowiązują strony do wskazywania dowodów, z których wywodzone są skutki prawne. Przedmiotowa reguła znajduje również zastosowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, gdzie przedmiotem są odwołania ubezpieczonych od decyzji organów rentowych. Ogólna norma rozkładu ciężaru dowodowego w znaczeniu materialnym wskazuje kto ponosi skutki nieudowodnienia faktów istotnych dla rozstrzygnięcia sporu, natomiast art. 232 k.p.c. bezpośrednio określa podmiot ponoszący ciężar dowodowy w znaczeniu formalnym. Zgodnie z powyższą praktyką w świetle zgromadzonego materiału dowodowego Sąd I instancji błędnie uznał, iż wnioskodawczyni wykonując pracę najemną w wymiarze 10 godzin miesięcznie wykonuje pracę o charakterze marginalnym. Sąd Okręgowy pominął w świetle powyższego, iż ZUS kwestionując okoliczności wykazane przez wnioskodawczynię winien zgłosić w tym zakresie stosowane dowody, bowiem Sąd nie ma obowiązku dążenia do wszechstronnego zbadania wszystkich okoliczności sprawy jak również nie jest zobowiązany do zarządzania dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron oraz wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie.

Wobec czego Sąd nie ma również obowiązku przeprowadzania z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy na podstawie art. 232 k.p.c. Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach art. 3 k.p.c.,

a ciężar udowodnienia na tej stronie, która z tych faktów wywodzi skutki prawne (p. wyrok SA w Poznaniu z dnia 29 grudnia 2003r. sygn. akt I ACa 1457/03, wyrok SN z dnia 17 grudnia 1996r. I CKU 45/96). Przeprowadzenie oceny marginalności zatrudnieniu w oparciu o kryterium godzinowe, jak uczynił to Sąd I instancji, było niezasadne. Żaden przepis, a już na pewno art. 14 ust. 5b rozporządzenia wykonawczego, który wskazuje na marginalności, nie zezwala na tego rodzaju wykładnię i porównanie. Istotnym jest, iż w/w godzinowy wymiar czasu pracy nie odnosi się do osób prowadzących działalność gospodarczą i w żaden sposób nie określa faktycznego wymiaru świadczenia pracy.

Zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. Sąd kieruje się zasadą swobodnej oceny dowodów

w zakresie dokonania oceny zebranego materiału dowodowego. Sąd I instancji dopuścił się naruszenia w/w przepisu prezentując rozumowanie sprzeczne z regułami logiki, z zasadami wiedzy, bądź z doświadczeniem życiowym. Ze sprzecznością mamy do czynienia wówczas, gdy z treści dowodu wynika co innego niż przyjął sąd, gdy pewnego dowodu

nie uwzględniono przy ocenie, gdy Sąd przyjął pewne fakty za ustalone, mimo że nie zostały one w ogóle lub niedostatecznie potwierdzone, gdy Sąd uznał pewne fakty

za nieudowodnione, mimo że były ku temu podstawy oraz, gdy ocena materiału dowodowego koliduje z zasadami doświadczenia życiowego lub regułami logicznego rozumowania,

co oznacza, że Sąd wyprowadza błędny logicznie wniosek z ustalonych przez siebie okoliczności. W niniejszej sprawie Sąd I instancji przekroczył przysługujące mu uprawnienia, co miało istotny wpływ na wynik niniejszej sprawy opierając się wyłącznie na piśmie słowackiej instytucji z dnia 25 marca 2015r. stanowiącym opinię tego organu a nie dowód

w sprawie. Nadto Sąd I instancji pominął pozostały materiał dowodowy postaci dokumentów przedstawionych przez wnioskodawczynię czy wcześniejszego pisma słowackiej instytucji

z dnia 15.01.2015r. odnoszącego się do przeprowadzonej kontroli u pracodawcy słowackiego, która to kontrola potwierdziła faktyczne wykonywanie pracy. W ocenie wnioskodawczyni główny zarzut podniesiony przez organ rentowy i zaakceptowany przez Sąd I instancji,

że praca wnioskodawczym ma charakter marginalny, nie został udowodniony, bowiem jak już wyżej wskazano porównanie jakiego dokonał Sąd I instancji przeprowadzono przy użyciu kryterium nieporównywalnego.

Ocena Sądu w tym zakresie nie została przeprowadzona na podstawie wszechstronnego rozważenia całego zebranego w sprawie. Wbrew pogładowi wyrażonemu

w wyroku SN z dnia 25 listopada 2003r., II CK 293/02 nie można mówić o wszechstronnym rozważeniu zebranego materiału, jeżeli ocenie sądu nie podlegały wszystkie dowody, a całość materiału dowodowego nie stanowiła podstawy wprowadzonych wniosków o faktach.

Gdy jednak sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym z całości materiału dowodowego, z którego można wysnuć także wnioski odmienne, nie można mu przypisać zarzutu naruszenia art. 233 § 1. Takie działanie mieści się bowiem w przyznanych sądowi kompetencjach do swobodnego uznania, którą z możliwych wersji uznaje za prawdziwą (wyrok SN z dnia 27 września 2002r., II CRN 817/00, postanowienie SN z 9 stycznia 2004r., IV CK339/02.). Skuteczne zgłoszenie zarzutu naruszenia art. 233 § 1 nie może ograniczać się do wskazywania, że możliwe były inne wnioski odnośnie do faktów, lecz polega na wykazaniu, że wnioski wyprowadzone przez sąd orzekający w świetle zasad doświadczenia życiowego i budowy sylogizmów były niemożliwe (wyrok SN z dnia 6 czerwca 2003r., IV CK 274/02).

Na tle niniejszej sprawy należy wskazać, że Sąd oparł się jedynie na informacjach fragmentarycznych, niepełnych a nawet sprzecznych, które zostały przedłożone przez

organ rentowy, a które nie wywiedzione wyłącznie na podstawie dwóch sprzecznych

ze sobą stanowisk słowackiej instytucji, co potwierdza naruszenie przez ten Sąd normy

z art. 233 § 1 k.p.c.

Kluczową kwestią niniejszego postępowania było ustalenie podlegania przez wnioskodawczynię właściwemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych

z uwagi na fakt, prowadzenia pracy na własny rachunek w Polsce oraz wykonywania pracy najemnej na terenie Słowacji.

W ocenie wnioskodawczym wezwanie do udziału w sprawie słowackiego pracodawcy (...) było konieczne, bowiem zainteresowanym jest ten, czyje prawa lub obowiązki zależą od rozstrzygnięcia sprawy. Wobec czego wnioskodawczyni w odwołaniu wyraźnie wskazała, iż zasadnym jest wezwanie słowackiej spółki, co zostało zignorowane.

W związku z faktem, iż wnioskodawczyni wykonuje pracę na własny rachunek na terenie Polski oraz pracę najemną na terenie Słowacji zastosowanie znajdują przepisy wspólnotowe w zakresie koordynacji zabezpieczenia systemów zabezpieczenia społecznego, tym samym nie można uznać, iż słowacki pracodawca winien zostać wykluczony jako zainteresowany

w sytuacji, gdy zostało stwierdzone faktyczne wykonywanie pracy na terenie Słowacji, zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych wnioskodawczyni jak również odprowadzanie składek z tytułu ubezpieczeń społecznych przez słowackiego pracodawcę.

Nie budzi wątpliwości, że zainteresowanym w rozumieniu powołanego przepisu

art. 477¹¹ k.p.c. jest słowacki pracodawca zatrudniający wnioskodawcę w oparciu o umowę

z dnia 1 listopada 2014r., tj. spółka (...) s.r.o. w Č., albowiem zaskarżona decyzja organu rentowego mimo, iż skierowana jest bezpośrednio do ubezpieczonej, wpływa swoją treścią na prawa i obowiązki w/w pracodawcy jako strony łączącej ją z wnioskodawcą umowy o pracę i płatnika składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W postępowaniu przed sądem pierwszej instancji w charakterze stron występowała jedynie wnioskodawczyni oraz organ rentowy Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.. W konsekwencji strona postępowania sądowego, a taką była zainteresowana słowacka spółka (...) s.r.o. w Č., nie otrzymała odpisu zaskarżonej decyzji, odwołania, odpowiedzi na odwołanie, odpisu pism procesowych, nie mogła ustosunkować się do tych pism i zająć stanowiska

w sprawie. W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że nieważność postępowania wskutek pozbawienia strony możliwości obrony swych praw zachodzi

w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. wówczas, gdy strona procesu, wbrew swojej woli zostaje faktycznie pozbawiona możliwości działania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia

21 czerwca 1961r., 3 CR 953/60, Nowe Prawo z 1963r. nr 1, str. 117; z dnia 20 stycznia 1966r., II PR 371/65; z dnia 13 czerwca 2002r., V CKN 1057/00, i z dnia 10 lipca 2002r.,

II CKN 822/00), a nieważność postępowania - stosownie do treści art. 378 §1 k.p.c. - sąd drugiej instancji bierze pod uwagę z urzędu.

W rozpoznawanej sprawie, co zaznaczone zostało już w rozważaniach dokonanych powyżej, nieważność postępowania zachodzi w związku z tym, że rozpoznając odwołanie wnioskodawczyni, Sąd Okręgowy nie wezwał do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego jej słowackiego pracodawcy, będącego stroną umowy o pracę z dnia 1 listopada 2014r. i płatnikiem składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. Powyższe winno skutkować koniecznością uchylenia zaskarżonego wyroku, zniesieniem postępowania przed Sądem Okręgowym w całości i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Częstochowie.

Nadto zauważenia wymaga fakt, że obowiązkiem sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, wynikającym z art. 477¹¹ § 2 zdanie drugie k.p.c. jest wezwanie osoby zainteresowanej do udziału w toczącym się przed sądem postępowaniu, jeżeli osoba taka nie brała udziału w sprawie przed organem rentowym. Postępowanie, które toczyło się bez udziału osoby zainteresowanej wskutek nie wypełnienia tego obowiązku (art. 379 pkt 5 k.p.c.) dotknięte jest nieważnością (p. postanowienie SA w Poznaniu z dnia 25 lipca 2013r. sygn.

III AUa 1406/12). Istotnym jest również, iż (...) jak płatnik świadczeń z zakresu ubezpieczeń społecznych zobligowany jest do respektowania powagi rzeczy osądzonej wynikającej z wyroku sądowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011r.

I PK 214/10), tym samym pozbawienie możliwości działania zainteresowanego w toku procesu nie może zostać zaakceptowane.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji w całości oraz o zasądzenie zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym według norm przewidzianych prawem.

W ocenie organu rentowego Sąd I instancji rozpoznał istotę sprawy w zakresie podstaw materialnych objęcia odwołującej obowiązkowym polskim ubezpieczeniem społecznym z tytułu prowadzonej działalności na terenie Polski i zawartej umowy o pracę na terenie Słowacji i w związku z tym prawidłowo oddalił jej żądanie.

Stan faktyczny sprawy pozostaje bezsporny, sporna jest natomiast ocena tego stanu na gruncie przepisów z zakresu ubezpieczeń społecznych, wyrażająca się w uznaniu,

że odwołująca z tytułu prowadzonej działalności pozarolniczej w Polsce i pracy najemnej wykonywanej na terenie Słowacji podlega polskiemu ustawodawstwu ubezpieczeniowemu.

Zasady ustalania właściwego ustawodawstwa regulują przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 166/1 z 30.04.2004r.) oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. U nr L 284/1 z 30.10.2009).

Stosownie do art. 13a rozporządzenia 1408/71 pracownik najemny zatrudniony na terytorium jednego Państwa Członkowskiego podlega ustawodawstwu tego państwa nawet jeżeli zamieszkuje na terytorium innego Państwa Członkowskiego lub jeżeli przedsiębiorstwo lub pracodawca, który go zatrudnia ma swoją zarejestrowaną siedzibę lub miejsce prowadzenia działalności na terytorium innego Państwa Członkowskiego.

Zgodnie zaś z art. 14 osoba będąca równocześnie pracownikiem najemnym na terytorium jednego Państwa Członkowskiego i prowadząca działalność na własny rachunek na terytorium innego państwa członkowskiego podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, na terytorium którego wykonuje pracę za wynagrodzeniem. Zgodnie

z art. 11 ust 3 lit. a powołanego rozporządzenia nr 883/2004 osoba wykonująca w Państwie Członkowskim pracę najemną lub pracę na własny rachunek podlega ustawodawstwu tego Państwa Członkowskiego. W myśl art. 16 ust 1 i 2 rozporządzenia nr 987/2009 osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucje wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania.

Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia Nr 883/2004 oraz art. 14 rozporządzenia Nr 987/2009. Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca, o swoim tymczasowym określeniu.

Zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 - osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami art. 13 ust. 1.

Zasady obejmowania ubezpieczeniami społecznymi osób prowadzących pozarolniczą działalność regulują przepisy powołanej ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2013r. Nr 205, poz. 1442 z późn. zm.).

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 5 cytowanej ustawy systemowej obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność i zgodnie

z art. 13 pkt 4 tej ustawy osoby te podlegają ubezpieczeniom - od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności z wyłączeniem okresu na który działalność została zawieszona.

W świetle przytoczonych przepisów organ rentowy uznał, że brak jest podstaw do ustalenia ustawodawstwa słowackiego jako właściwego w stosunku do odwołującej. Zgodnie z informacjami przekazanymi przez słowacką instytucję ubezpieczenia społecznego, dotyczącymi wyników kontroli przeprowadzonej u pracodawcy MANIOM s.r.o. ustalono, że nie dochodzi do realnego wykonywania pracy w Słowacji przez pracowników spółki (...) s.r.o. Organ rentowy podkreślił, że pismem z dnia 7 maja 2015r. poinformowano Socialną Poistovną o ustalonym polskim ustawodawstwie wobec odwołującej. Do dnia dzisiejszego strona słowacka nie zakwestionowała ustalonego ustawodawstwa.

Wobec powyższego przepisy art. 13 ust.3 rozporządzenia nr 883/2004 w stosunku do A. K. nie mają zastosowania. Wykonując pracę na własny rachunek w Polsce Odwołująca podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych, zgodnie z art. 13 ust.2 b rozporządzenia EWG 1408/71 w powiązaniu z art. 11 ust. 3 rozporządzenia parlamentu i Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

Podkreślił nadto, że polski organ rentowy w ramach prowadzonego postępowania wyjaśniającego w niniejszej sprawie nie przekroczył żadnych norm prawa oraz wypełnił wszystkie spoczywające na Nim obowiązki przewidziane Kodeksem postępowania administracyjnego, ustawą o systemie ubezpieczeń społecznych, a także wskazanymi aktami prawa Unii Europejskiej. Ponadto odwołująca swoim działaniem, a zwłaszcza przekazywanymi do Socialnej Poistovnej wyjaśnieniami i dokumentami miała czynny wpływ na poczynione przez ten organ ustalenia faktyczne, które z kolei stały się podstawą rozstrzygnięcia. Ustalenia poczynione w zakresie wykonywania pracy na terenie Słowacji przez tamtejszą instytucję ubezpieczeniową, ZUS uznał za własne.

Podkreślił także, że zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego ZUS nie jest uprawniony do dokonania oceny ważności stosunku prawnego będącego podstawą objęcia ubezpieczeniami społecznymi w kraju świadczenia pracy, a ustalenia instytucji kraju, w którym jest świadczona praca są wiążące dla Zakładu.

Ponadto ZUS wskazuje, iż zgodnie z punktem 1 Decyzji Al Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Zabezpieczenia Społecznego Unii Europejskiej z 12.06.2009r., ustanawia ona zasady stosowania procedury dialogu i koncyliacji, która może być wykorzystywana w następujących przypadkach: gdy istnieje wątpliwość co do ważności dokumentu lub prawidłowości dowodów potwierdzających stanowiących poświadczenie sytuacji osoby dla celów stosowania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 lub rozporządzenia (WE) nr 987/2009; albo gdy istnieje rozbieżność opinii między państwami członkowskimi w zakresie ustalenia ustawodawstwa właściwego.

Punkt 4 decyzji stanowi, iż w przypadku gdy sprawa jest przedmiotem sądowego lub administracyjnego postępowania odwoławczego na mocy przepisów krajowych państwa członkowskiego instytucji, która wydała przedmiotowy dokument, procedura dialogu i koncyliacji musi zostać zawieszona.

Podstawową przesłanką zastosowania procedur opisanych w decyzji Al jest spór związany z rozbieżnymi opiniami między instytucjami państw członkowskich w zakresie tymczasowego ustalenia właściwego ustawodawstwa, o którym mowa w art. 6 Rozporządzenia parlamentu Europejskiego z dnia 16.09.2009r., 987/2009, czyli na etapie wstępnym ustalania właściwego ustawodawstwa.

Zgodnie z ust. 1 art. 6 o ile rozporządzenie wykonawcze nie stanowi inaczej, w przypadku rozbieżności opinii pomiędzy instytucjami lub władzami dwóch lub więcej państw członkowskich w odniesieniu do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, zainteresowany tymczasowo podlega ustawodawstwu jednego z tych państw członkowskich, przy czym ustawodawstwo to jest określane w następującej kolejności:

a/ ustawodawstwo państwa członkowskiego, w którym osoba ta rzeczywiście wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek, o ile praca najemna lub praca na własny rachunek jest wykonywana tylko w jednym z państw członkowskich;

b/ ustawodawstwo państwa członkowskiego miejsca zamieszkania, jeżeli zainteresowany wykonuje pracę najemną lub pracę na własny rachunek w dwóch lub więcej państwach członkowskich i wykonuje część swej pracy lub prac w państwie członkowskim miejsca zamieszkania lub w przypadku, gdy osoba zainteresowana nie wykonuje pracy najemnej ani pracy na własny rachunek;

c/ we wszystkich innych przypadkach ustawodawstwo państwa członkowskiego,

o którego zastosowanie wystąpiono najpierw, w przypadku gdy osoba zainteresowana wykonuje pracę lub prace w dwóch lub więcej państwach członkowskich.

Stosownie do ust. 3, w przypadku gdy zainteresowane instytucje lub władze nie osiągną porozumienia, sprawa może zostać przedstawiona Komisji Administracyjnej przez właściwe władze, nie wcześniej jednak niż w terminie miesiąca od dnia pojawienia się rozbieżności opinii, o której mowa w ust. 1 lub 2. Komisja Administracyjna stara się pogodzić rozbieżne opinie w terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym przedstawiono jej sprawę.

Zgodnie zaś z ust. 4, w przypadku gdy zostanie ustalone, że mające zastosowanie ustawodawstwo nie jest ustawodawstwem państwa członkowskiego, do którego zainteresowany został tymczasowo przypisany, lub że instytucja, która tymczasowo przyznała świadczenia, nie jest instytucją właściwą, uważa się, że instytucja, którą uznano za właściwą, jest instytucją właściwą z mocą wsteczną, tak jak gdyby rozbieżność opinii nie miała miejsca, najpóźniej od dnia tymczasowego przypisania lub od pierwszego tymczasowego przyznania danych świadczeń.

Zważając na powyżej przedstawione regulacje prawne uznać należy, iż Zakład Ubezpieczeń Społecznych wypełnił procedurę przewidzianą tym przepisem, z tym zastrzeżeniem, iż między instytucją polską i słowacką nie wystąpił żaden spór co do ustawodawstwa właściwego. Stosowne postępowanie wyjaśniające w tym zakresie przeprowadziła Socialna Poistovnía, zaś ZUS przyjął za własne poczynione przez tą instytucję ustalenia w zakresie nie wykazania przez Odwołującą, że wykonywała na terenie Słowacji jakiegokolwiek czynności w ramach zawartej umowy o pracę.

W ocenie organu rentowego nie zasługuje na aprobatę zarzut naruszenia art. 233 k.p.c.

Wbrew zarzutom apelacji ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd Okręgowy w Częstochowie są prawidłowe i kompletne, a wyprowadzone z nich wnioski nie budzą zastrzeżeń.

Dokonując oceny zarzutu naruszenia przepisów postępowania organ rentowy podkreślił, że odwołująca nie stawia zarzutów związanych z niewłaściwym zgromadzeniem materiału dowodowego, a jedynie z brakiem wszechstronnej oceny materiału zgromadzonego w toku postępowania i dokonania jego oceny niezgodnie z zasadą swobodnej oceny dowodów. Zważając na powyższe nie sposób znaleźć podstaw do uwzględnienia przedstawionego wyżej zarzutu, wskazującego na dowolną i wybiórczą interpretację zebranego materiału dowodowego przez Sąd pierwszej instancji, w oparciu o zebrany w toku postępowania kompletny materiał dowodowy.

W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych treść uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie wskazuje, że orzeczenie odpowiada prawu w kontekście podstawy faktycznej roszczenia, a apelacja sprowadza się do polemiki ze stanowiskiem zajęтым przez Sąd pierwszej instancji, nie wskazując na nowe okoliczności ani nie podnosząc nowych argumentów. Natomiast sama możliwość wysnucia odmiennych wniosków, aniżeli te do których doszedł Sąd Okręgowy, nie czyni uzasadnionym uwzględnienie zarzutu naruszenia art. 233 k.p.c. Nie zasługuje zatem na uwzględnienie stanowisko apelującej o naruszeniu przepisów postępowania.

Nie znajduje także podstaw zarzut nieważności postępowania spowodowany niedopuszczeniem do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego Spółki

(...) Spółka (...) s.r.o. nie jest zainteresowaną w sprawie o podleganie przez A. K. ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej przez odwołującą w Polsce działalności gospodarczej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującej nie zasługuje na uwzględnienie.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, nie sposób bowiem podzielić żadnego z podniesionych przez nią zarzutów, za szczególnie nietrafny uznając przy tym dotyczący nieważności postępowania toczącego się przed Sądem I instancji.

Odnośnie zarzutów podniesionych przez organ rentowy w apelacji, w pierwszej kolejności rozważeniu podlega zarzut dotyczący naruszenia art. 233 k.p.c. jako

że prawidłowość zastosowania lub wykładni prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na podstawie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę jedynie wówczas, gdy ustalony przez sąd pierwszej instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997r., II CKN 60/97, OSNC 1997, nr 9, poz. 128).

Po myśli powołanego art. 233 k.p.c., sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego.

Reguła wyrażona w cytowanym przepisie jest nierozzerwalnie związana z zasadą swobodnej oceny dowodów, której ramy wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, odnosi je

do pozostałego materiału dowodowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 czerwca 1999r., II UKN 685/98). Jeżeli z określonego materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu na podstawie tego samego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko

w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo - skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena tych dowodów może być skutecznie podważona (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 września 2002r.,

II CKN 817/00, LEX nr 56906). Skuteczne zarzucenie naruszenia przepisu art. 233 k.p.c. wymaga zatem wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Jedynie to może być przeciwstawione uprawnieniu do dokonywania swobodnej oceny dowodów (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 1998r., III CKN 4/98, LEX Polonica nr 2111041).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, wbrew twierdzeniom ubezpieczonej, dokonana przez Sąd Okręgowy ocena materiału dowodowego nie wykracza poza granice zakreślone cytowanym przepisem.

Spór w rozstrzyganej sprawie sprowadzał się do oceny, jakie ustawodawstwo jest właściwe w zakresie obowiązkowych ubezpieczeń społecznych w spornym okresie

w związku z prowadzeniem przez ubezpieczoną pozarolniczej działalności na terenie Polski oraz wykonywaniem pracy najemnej na Słowacji.

W sprawie niniejszej w związku z wnioskiem ubezpieczonej, wszczęta została procedura przewidziana w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L2004.166.1), zwanym „rozporządzeniem podstawowym”

oraz rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16.09.2009r., dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, zwanym „rozporządzeniem wykonawczym” (Dz.U.U.E.L2009.284.1).

Przepisy te określają sposób ustalania właściwego ustawodawstwa, z uwagi na ogólną zasadę podlegania wyłącznie jednemu ustawodawstwu państwa członkowskiego, wyrażoną

w art. 11 ust. 1 rozporządzenia podstawowego.

W toku takiej procedury osoby, do których ma zastosowanie rozporządzenie podstawowe, zobowiązane są do przedstawienia właściwej instytucji informacji, dokumentów lub dowodów niezbędnych do ustalenia ich sytuacji, w tym do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa oraz wynikających z niego obowiązków tych osób (art. 3 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego). Ocena sytuacji tych osób pod kątem właściwego ustawodawstwa należy do odpowiednich instytucji (art. 16 rozporządzenia wykonawczego).

Stosownie do treści art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004, osoba, która wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych państwach członkowskich, podlega ustawodawstwu państwa członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub kilku państwach członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1.

Szczegółowe uregulowania co do stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego zostały zawarte między innymi w art. 14 rozporządzenia wykonawczego. Procedura dotycząca stosowania art. 13 rozporządzenia podstawowego została uregulowana w art. 16 rozporządzenia wykonawczego. Zgodnie z tym przepisem, osoba, która wykonuje pracę w dwóch lub więcej państwach członkowskich, informuje o tym instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego, w którym ma miejsce zamieszkania (art. 16 ust. 1). Wyznaczona instytucja państwa członkowskiego miejsca zamieszkania niezwłocznie ustala ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego, uwzględniając art. 13 rozporządzenia podstawowego oraz art. 14 rozporządzenia wykonawczego (art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego). Takie wstępne określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa ma charakter tymczasowy. Instytucja ta informuje wyznaczone instytucje każdego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca o swoim tymczasowym charakterze. Tymczasowe określenie mającego zastosowanie ustawodawstwa, staje się ostateczne w terminie dwóch miesięcy od momentu poinformowania o nim instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich, o ile ustawodawstwo nie zostało już ostatecznie określone na podstawie ust. 4, to przynajmniej jedna z zainteresowanych instytucji informuje instytucję wyznaczoną przez właściwą władzę państwa członkowskiego miejsca zamieszkania przed upływem tego dwumiesięcznego terminu o niemożności zaakceptowania określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa lub o swojej odmiennej opinii w tej kwestii (art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego).

Warunkiem wszczęcia i zastosowania w/w procedury jest podleganie określonej osoby ubezpieczeniom w państwach członkowskich, w których wykonywana jest działalność (praca) stanowiąca podstawę do objęcia takim ubezpieczeniem.

Taka też procedura trybu rozwiązywania sporów co do ustalenia ustawodawstwa właściwego wskazanego w szczególności w art. 6, 15 oraz 16 rozporządzenia nr 987/2009, została w niniejszej sprawie wszczęta

Porządkując fakty istotne w rozpatrywanej sprawie, trzeba zauważyć, iż zaskarżona decyzja zapadła w następstwie rozpoznania wniosku ubezpieczonej z dnia 12.12.2014r. o ustalenie ustawodawstwa właściwego. Z treści wniosku wynikało, iż zmierza ona do uzyskania wstępnego określenia ustawodawstwa w związku z podjęciem zatrudnienia na Słowacji, przy jednoczesnym prowadzeniu działalności gospodarczej w Polsce.

Pismem z dnia 11 lutego 2015r. organ rentowy poinformował odwołującą, że od 1 listopada 2014r. do 31 października 2015r. podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. W dniu 13 lutego 2015r. organ rentowy poinformował słowacką instytucję ubezpieczeniową o swoim tymczasowym określeniu ustawodawstwa dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą na terytorium Polski i jednocześnie zatrudnionego przez pracodawcę słowackiego firmę (...) s.r.o. Słowacka instytucja ubezpieczeniowa powyższą przesyłkę otrzymała w dniu 17 lutego 2015 roku. W dniu 25 marca 2015r. organ rentowy pozyskał informację z centrali zakładu ubezpieczeń społecznych Republiki Słowackiej o niemożności zaakceptowania określenia dla A. K. ustawodawstwa Republiki Słowackiej, z uwagi iż praca dla firmy (...) s.r.o. miała znamiona pracy o charakterze marginalnym.

W związku z powyższym pismem z dnia 13 kwietnia 2015r. organ rentowy poinformował odwołującą, że zmienia swoje stanowisko w sprawie ustalenia właściwego ustawodawstwa zawartego w piśmie z dnia 11 lutego 2015 roku i informuje, że od 1 listopada 2014r. A. K. podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, postępowanie organu rentowego wyczerpało procedury określone w ust. 4 art. 16 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009, zgodnie z którym w przypadku, gdy z uwagi na brak pewności co do określenia mającego zastosowanie ustawodawstwa, niezbędne jest nawiązanie kontaktów przez instytucje lub władze dwóch lub więcej państw członkowskich, na wniosek jednej lub więcej instytucji wyznaczonych przez właściwe władze zainteresowanych państw członkowskich lub na wniosek samych właściwych władz, ustawodawstwo mające zastosowanie do zainteresowanego jest określane na mocy wspólnego porozumienia, z uwzględnieniem art. 13 rozporządzenia podstawowego i odpowiednich przepisów art. 14 rozporządzenia wykonawczego.

W świetle procedury uzgodnieniowej, poczynione zostały ustalenia, w świetle których odwołująca nie podlega ustawodawstwu słowackiemu, albowiem nie wykonuje pracy w ramach umowy o pracę.

Podkreślenia wymaga wszak, iż stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie cytowanego rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04 z dnia 29.04.2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, dokonują wyłącznie organy właściwe do stosowania tego prawa, co oznacza, iż nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa (por. wyrok SN z dnia 6.06.2013r., II UK 333/12, OSNP 2014, nr 3, poz. 47).

Tym samym, za szczególnie chybiony uznać należy zgłoszony przez odwołującą zarzut nieważności postępowania przed Sądem Okręgowym, polegający na niewezwaniu do udziału w sprawie w charakterze zainteresowanego jej słowackiego pracodawcy, którego prawa i obowiązki w żaden sposób nie zależą od rozstrzygnięcia sprawy, której przedmiot stanowi ustalenie ustawodawstwa właściwego, niebędącego jednak ustawodawstwem właściwym ze względu na miejsce wykonywania pracy.

W konsekwencji zaś, organ rentowy zasadnie ustalił ustawodawstwo polskie dla wnioskodawcy prowadzącego działalność gospodarczą.

Z tych też względów, nie zostały naruszone wskazane w apelacji przepisy prawa, co zaś w konsekwencji, prowadzić musiało w trybie art. 385 k.p.c. do oddalenia apelacji.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Apelacyjny orzekł w oparciu o art. 98 § 1 i 4 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2016r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych według stawki obowiązującej w dacie wniesienia apelacji przez odwołującą.

/-/ SSA M.Procek /-/ SSA M.Małek-Bujak /-/ SSA J.Ansion

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek